

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра психології**

Велько Тетяна Миколаївна

**КОРЕКЦІЯ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ХОДІ
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ**

спеціальність 053 *«Психологія»*

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-професійною програмою (освітньо-науковою програмою)
«Психологія»

Науковий керівник:

*кандидат психологічних наук, доцент,
Перепелюк Тетяна Дмитрівна*

Умань – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. Особливості поведінки молодших школярів в ході навчального процесу	
1.1. Соціально-психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку та специфіка їх соціальної адаптації	9
1.2. Теоретичні підходи до оцінювання навчальної діяльності у психології. Поняття «оцінка» та «відмітка»	23
1.3. Поняття самооцінки та її формування	32
1.4. Індивідуально-психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку	37
РОЗДІЛ II. Дослідження поведінки молодших школярів в ході навчального процесу	51
2.1. Принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей	51
2.2. Характеристика впливу різних форм оцінювання навчальної діяльності дітей молодшого шкільного віку на їх самооцінку	62
РОЗДІЛ III. Напрямки корекції поведінки молодших школярів в ході навчальної діяльності	67
3.1. Головні завдання та принципи організації корекційної роботи з соціальної адаптації	67
Error! Bookmark not defined. 3.2. Методичні рекомендації	
Error! Bookmark not defined.	
Список використаних джерел	91
ВИСНОВКИ	
Error! Bookmark not defined.	
ДОДАТКИ	103

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Дестабілізація економіки, спад виробництва, зниження життєвого рівня в країні, руйнування старої системи цінностей і стереотипів, що регулювали відносини особистості з суспільством, – все це хворобливо переживається населенням, відображаючись на його соціальному самопочутті. Соціальні кризові процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві, негативно впливають на психологію людей, породжує тривожність і напруженість, озлобленість, жорстокість і насильство. Важкий економічний стан країни привів наше суспільство до серйозних труднощів і внутрішніх конфліктів, до значного збільшення рівня поширеності і різноманіття форм аморальних вчинків, злочинності і інших видів відхилень поведінки. Тривожним симптомом є зростання числа неповнолітніх з девіантною поведінкою, що виявляються в асоціальних діях (алкоголізм, наркоманія, порушення громадського порядку, хуліганство, вандалізм і ін.). У крайніх формах стали виявлятися жорстокість і агресивність. Різко зросла злочинність серед молоді.

Професійний інтерес педагогів до різних видів і рівнів змін особистості дитини та її особливостей дуже високий. Про це свідчать спрямованість і кількість робіт, присвячених проблемі поведінки. У нашій країні вже накопичений чималий досвід по корекції і профілактиці девіантної поведінки. За останні роки було виконано психологами і педагогами ряд досліджень по вивченню, діагностиці і попередженню педагогічної занедбаності і правопорушень дітей.

Процеси соціалізації особистості, оволодіння нею соціальними нормами і потребами найбільш активно відбуваються у дитинстві, особливо у старшому дошкільному та молодшому шкільному віці, коли за обсягом засвоюваного інтелектуального, емоційного і вольового потенціалу це – найінтенсивніший етап життя людини. У цей період особистість дитини

знаходиться в стадії становлення, що створює сприятливі умови для формування її здібностей, фізичного розвитку та рухової підготовленості, вироблення соціально прийнятної поведінки шляхом превентивного виховання (Є.Вільчковський, М.Євтух, В. Оржеховська, Т. Федорченко).

Значний внесок у розробку педагогічних та соціологічних аспектів проблеми зробили С. Анісімов, А. Скрипник, А. Титаренко та інші. Психолого-педагогічні основи проблеми становлять теоретичні й практичні напрацювання вчених: І. Беха, Л. Божовича, Л. Виготського, Л. Дзюбко, Є.Драніщевої, Л. Зюбіна, П. Кащенко, Ю. Ковалевської, І.Кона, Г. Костюка, О. Лазурського, Н. Максимової, І. Невського, В.Оржеховської, Є.Петухова, Н. Пихтіної, Н. Протасової, В.Татенка, Т. Титаренко, Г. Товканець та інших.

У вітчизняній психології вплив оцінювання навчальної діяльності на формування особистості досліджували такі вчені як Г. С. Костюк, С.Д.Максименко, Л. А. Терещенко, М. Л. Смутьсон. Дослідженням психології молодших школярів займаються в Інституті Психології імені Г.С.Костюка, зокрема Науково-навчальний центр психології дошкільної та початкової освіти, створений на базі лабораторії психології дошкільника, досліджує проблеми психології дошкільної та початкової освіти в сучасній Україні.

Об'єктом дослідження є: особливості профілактики та корекції поведінки молодших школярів.

Предметом дослідження виступає процес профілактики та корекції поведінки молодших школярів.

Мета дослідження: на основі теоретичного аналізу проблеми дослідження, виявити характерні особливості відхилень поведінки молодших школярів та розробити систему профілактичних та корекційних дій поведінки молодших школярів.

Для досягнення мети дослідження поставлено такі **завдання:**

1. Вивчення теоретичного та методичного матеріалу з проблеми профілактики та корекції поведінки молодших школярів;

2. Визначення і вивчення особливостей поведінки молодших школярів, що потребує корекції;
3. Дослідження стану проблеми, виявлення рівня розвиненості ціннісного ставлення дітей молодшого шкільного віку;
4. Розроблення методики ефективної профілактики та корекції поведінки молодших школярів.

У роботі застосовувалися такі *методи*: теоретичний аналіз і узагальнення наукової літератури, тестування, методи якісного аналізу даних, методи математичної статистики.

Організація дослідження. Експериментальною базою дослідження була Уманська середня школа I –III ступеня № 5 ім. В.І.Чуйкова Черкаської області. Дослідженням було охоплено 20 осіб юнацького віку.

Теоретичне значення дослідження полягає в доповненні та систематизації форм та методів профілактики і корекції поведінки молодших школярів.

Практична значимість результатів дослідження. Результати емпіричного дослідження можуть бути використані в діяльності фахівців, що працюють в середніх загальноосвітніх школах, вищих навчальних закладах, психологічних центрах. Дослідження чинників, означення шляхів корекції молодших школярів в ході навчального процесу.

Структура роботи складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи проведене нами теоретико-емпіричне дослідження, можна зробити наступні висновки:

1. За результатами теоретичного аналізу нами встановлено, що самооцінка – це цінність, якою індивід наділяє окремі сторони своєї особистості та себе в цілому. Самооцінка також є ключовим новоутворенням періоду молодшого шкільного віку, а процес її формування тісно пов'язаний з оцінюванням навчальної діяльності молодших школярів. Вітчизняні та закордонні вчені

наголошували на значущості ролі учителя у перші шкільні роки дітей та тих форм оцінювання навчальної діяльності, які він застосовує;

2. Аналіз теоретико-методологічних підходів до оцінювання навчальної діяльності дітей молодшого шкільного віку показав, що на теренах України переважно застосовувалися підходи до оцінювання навчальної діяльності, що передбачали розголошення відмітки та оцінки учня. Вважалося, що це сприяє покращенню навчальних результатів учнів та збільшенню їх мотивації до навчання. Однак, закордонні педагоги та вчені спростовують ефективність таких підходів та активно впроваджують альтернативні форми оцінювання навчальної діяльності. Українська система освіти також наразі знаходиться на етапі перебудови, запозичуючи такі закордонні підходи до навчання як конфіденційність оцінювання навчальної діяльності та педагогіка партнерства.
3. Емпірично встановлено, що на формування адекватної самооцінки учнів молодшого шкільного віку позитивно впливає така форма оцінювання їх навчальної діяльності як оцінювання через батьків. Дослідження показало, що використання цієї форми оцінювання навчальної діяльності сприяє також покращенню академічної успішності молодших школярів, зростанню рівня мотивація учнів до навчання та покращенню комунікації між батьками, викладачами та учнями. Цьому сприяють такі сучасні підходи в навчальній діяльності, як педагогіка партнерства та конфіденційність оцінювання навчальної діяльності учнів.
4. За результатами теоретичного та емпіричного дослідження нами розроблено методичні рекомендації та тренінгову програму розвитку навичок культури оцінювання навчальної діяльності молодших школярів для батьків та вчителів. Тренінгова програма, яка була реалізована, виявилася ефективною.

Підсумовуючи, варто зазначити, що конфіденційна форма оцінювання навчальної діяльності, за результатами дослідження, показала більшу ефективність для формування адекватної самооцінки учня молодшого шкільного віку, ніж оцінювання, яке передбачає розголошення відмітки

учня. У дослідженні запропоновано варіант конфіденційного оцінювання навчальної діяльності через батьків учнів молодшого шкільного віку, який містить в собі оцінку та відмітку. Його ефективність підтверджено. Використання даної форми оцінювання навчальної діяльності інтегрували у свою педагогічну практику більшість викладачів школи, на базі якої було здійснено дослідження.

Проведене магістерське дослідження не вичерпує всіх аспектів даної проблеми. Перспективи її вивчення пов'язані із дослідженням інших форм оцінювання навчальної діяльності молодших школярів та їх впливів на розвиток адекватної самооцінки в учнів.